EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 8.6.2026
COM(2026) 270 final

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

over de “verbintenissen aangaande vertrouwen in de statistiek” van de lidstaten zoals voorgeschreven door Verordening (EG) nr. 223/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

over de "verbintenissen aangaande vertrouwen in de statistiek" van de lidstaten zoals voorgeschreven door Verordening (EG) nr. 223/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009

1. INLEIDING

1.1. Verordening (EG) nr. 223/2009 betreffende de Europese statistiek

Dit verslag is opgesteld overeenkomstig Verordening (EG) nr. 223/2009 betreffende de Europese statistiek, zoals laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EU) 2024/3018[1], en met name artikel 11, lid 4, waarin het volgende is bepaald:

"De verbintenissen van de lidstaten worden door de Commissie regelmatig gecontroleerd op basis van jaarlijkse verslagen van de lidstaten en, zo nodig, bijgewerkt. […] De Commissie legt uiterlijk op 9 juni 2018, en vervolgens om de twee jaar, aan het Europees Parlement en de Raad een verslag voor over de gepubliceerde verbintenissen en, in voorkomend geval, de voortgangsverslagen."

Dit verslag heeft betrekking op de periode van januari 2024 tot en met december 2025 (hierna "deze verslagperiode" genoemd). Eerdere verslagen zijn gepubliceerd in 2018[2], 2020[3], 2022[4] en 2024[5].

1.2. Verbintenissen aangaande vertrouwen in de statistiek

Overeenkomstig artikel 11, lid 3, van Verordening (EG) nr. 223/2009 "*[nemen d]e lidstaten en de Commissie […] alle nodige maatregelen om het vertrouwen in de Europese statistieken te handhaven. Daartoe moeten de "verbintenissen aangaande vertrouwen in de statistiek" […] er tevens voor zorgen dat het publiek vertrouwen heeft in Europese statistieken en dat er bij de uitvoering van de statistische beginselen in de Praktijkcode vooruitgang wordt geboekt*."

De verbintenissen aangaande vertrouwen in de statistiek (hierna "verbintenissen" of "vertrouwensverbintenissen" genoemd) zijn vastgesteld als onderdeel van de doelstelling om het kader voor kwaliteitsbeheer op het gebied van statistieken te versterken[6]. Ze dienen als mechanisme om regeringen op continue basis medeverantwoordelijkheid te laten nemen voor de naleving van de Praktijkcode voor Europese statistieken (hierna "de Praktijkcode" genoemd) door hun respectieve land[7].

De Praktijkcode is nu de benchmark voor de ontwikkeling, productie en verspreiding van Europese statistieken. De Praktijkcode omvat 16 beginselen die betrekking hebben op het institutionele kader, statistische procedures en statistische output. Het belangrijkste doel van de Praktijkcode is ervoor te zorgen dat de statistieken die in het kader van het Europees statistisch

[1] Verordening (EG) nr. 223/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009 betreffende de Europese statistiek en tot intrekking van Verordening (EG, Euratom) nr. 1101/2008 betreffende de toezending van onder de statistische geheimhoudingsplicht vallende gegevens aan het Bureau voor de Statistiek van de Europese Gemeenschappen, Verordening (EG) nr. 322/97 van de Raad betreffende de communautaire statistiek en Besluit 89/382/EEG, Euratom van de Raad tot oprichting van een Comité statistisch programma van de Europese Gemeenschappen (PB L 87 van 31.3.2009, blz. 164).
[2] COM(2018) 516 final.
[3] COM(2020) 278 final.
[4] COM(2022) 333 final.
[5] COM(2024) 390 final.
[6] COM(2011) 211 definitief.
[7] Praktijkcode voor Europese statistieken — herziene editie 2017 — Productcatalogi — Eurostat (europa.eu)

systeem (ESS) worden geproduceerd niet alleen aan kwaliteitseisen voldoen, maar ook aan andere beginselen zoals professionele onafhankelijkheid, onpartijdigheid en objectiviteit.

In overweging 17 van Wijzigingsverordening (EU) 2015/759[8] wordt verklaard dat *"[d]e kwaliteit van de Europese statistieken kan worden verbeterd en het vertrouwen van de gebruikers kan worden vergroot door de nationale overheden mede verantwoordelijk te maken voor de toepassing van de Praktijkcode Europese statistieken (de Praktijkcode). Daartoe moet de door een lidstaat opgestelde "verbintenis aangaande vertrouwen in de statistiek"(verbintenis), die recht doet aan de specifieke nationale kenmerken, een specifieke verbintenis van de regering van die lidstaat bevatten om de voorwaarden voor de toepassing van de Praktijkcode te verbeteren of te handhaven. Die verbintenis, die zo nodig moet worden bijgewerkt, zou kunnen voorzien in een nationaal programma ter waarborging van een hoge kwaliteit, met zelfevaluaties, verbeteringsmaatregelen en toezichtmechanismen."*

2. OVERZICHT VAN VERTROUWENSVERBINTENISSEN EN VERSLAGEN VAN DE LIDSTATEN

Dit verslag geeft een overzicht van de specifieke maatregelen die de lidstaten tijdens deze verslagperiode hebben getroffen om het vertrouwen in Europese statistieken te behouden en de voorwaarden voor de uitvoering van de Praktijkcode te verbeteren.

2.1. Vorm van de verbintenis

Verordening (EG) nr. 223/2009 bevat geen regels voor de vorm die de verbintenis moet aannemen. Het doel om het vertrouwen van het publiek te behouden door middel van de verbintenis van de nationale overheden om de voorwaarden te scheppen voor statistieken van hoge kwaliteit, moet echter worden verwezenlijkt.

Net als in de vorige verslagen van de Commissie over vertrouwensverbintenissen van de lidstaten, laatstelijk in 2024[9], beschouwen de meeste lidstaten bepaalde delen van hun wetgeving als hun verbintenis. Uit incidentele wijzigingen van deze wetgeving tijdens deze verslagperiode, zoals aan de Commissie gemeld, blijkt dat de lidstaten zich voortdurend bewust zijn van het belang van het vertrouwen van het publiek in statistieken. Over het geheel genomen merkt de Commissie op dat het aantal lidstaten dat op zichzelf staande verbintenissen heeft opgesteld, in de loop der jaren licht is toegenomen, met een nieuwe op zichzelf staande verbintenis die door één land in het ESS is vastgesteld en één bestaande op zichzelf staande verbintenis die tijdens deze verslagperiode door een ander land is verlengd.

2.2. De rol van collegiale toetsingen en kwaliteitsverslagen van het ESS

Collegiale toetsingen en kwaliteitsverslagen van het ESS zijn een terugkerend element in de verslagen van de lidstaten over vertrouwensverbintenissen in de statistiek.

2.2.1. Collegiale toetsingen van het ESS — naleving van de Praktijkcode

Het Europees statistisch systeem (ESS), waarin Eurostat en de nationale statistische instanties van de EU-lidstaten en de landen van de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA) samenwerken, heeft tot doel Europese statistieken van hoge kwaliteit te produceren. Om statistieken van hoge kwaliteit te garanderen, heeft het ESS een gemeenschappelijk kwaliteitskader[10] opgezet, waarvan de Praktijkcode de hoeksteen is. Naleving door de nationale statistische instanties van de volledige reeks beginselen en indicatoren van de Praktijkcode wordt periodiek beoordeeld

[8] Verordening (EU) 2015/759 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2015 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 223/2009 betreffende de Europese statistiek (PB L 123 van 19.5.2015, blz. 90).
[9] COM(2024) 390 final.
[10] Kader voor kwaliteitsborging — Kwaliteit — Eurostat.

door middel van collegiale toetsingen van het ESS. Eerdere ronden van collegiale toetsingen van het ESS zijn uitgevoerd in de perioden 2006-2008 en 2013-2015. In mei 2024 heeft de Commissie de resultaten gepubliceerd van de derde ronde van de collegiale toetsingen van het ESS, die de periode 2021-2023 bestreek[11]. De afzonderlijke verslagen van de collegiale toetsingen zijn te vinden op de website van Eurostat[12].

Collegiale toetsingen van het ESS zijn een cruciaal mechanisme om de geloofwaardigheid en betrouwbaarheid van statistische systemen in de lidstaten te versterken. Zij bieden een gestructureerde aanpak voor de beoordeling van de naleving van de vastgestelde normen en wijzen gebieden aan waar ruimte voor verbetering bestaat. De laatste ronde van collegiale toetsingen had twee doelstellingen:

- de afstemming van het ESS op de Praktijkcode herzien om aan te tonen dat het een systeem is dat gebaseerd is op de beginselen van de Praktijkcode;
- nationale bureaus voor de statistiek en andere nationale instanties helpen de nationale statistische systemen verder te verbeteren en te ontwikkelen door toekomstgerichte aanbevelingen te doen; tegelijkertijd moeten zij overheidsinstanties aanmoedigen om de uitvoering van deze aanbevelingen te ondersteunen.

Wat de tweede doelstelling betreft, zijn bij de collegiale toetsingen van het ESS belanghebbenden betrokken die niet tot de nationale statistische systemen behoren, zoals overheidsinstanties, met inbegrip van de mogelijkheid om tot hen gerichte aanbevelingen te doen, teneinde hen aan te moedigen de tijdens de toetsingen vastgestelde bevindingen te ondersteunen.

In hun verslagen aan de Commissie voor deze verslagperiode benadrukten alle lidstaten de belangrijke rol van collegiale toetsingen van het ESS bij het vaststellen van lacunes en het potentieel om hun statistische kaders te versterken. Zij merkten op dat follow-upmaatregelen ter verbetering een essentieel onderdeel van het proces van collegiale toetsing vormen en ervoor zorgen dat de uit de toetsingen voortvloeiende aanbevelingen doeltreffend worden uitgevoerd.

2.2.2. Kwaliteitsverslagen

Kwaliteitsverslagen over statistische producten spelen een essentiële rol bij het verbeteren van statistische processen en het waarborgen van de integriteit van statistieken. In hun verslagen aan de Commissie voor deze verslagperiode benadrukten verschillende lidstaten het belang van kwaliteitsverslagen voor systematische kwaliteitsbeoordeling en -verbetering.

Verscheidene lidstaten meldden dat zij de voorbije jaren uniforme kwaliteitsnormen en -indicatoren in statistische verwerkingssystemen hebben geïntegreerd, waardoor de kennis over kwaliteitsgerelateerde kwesties door middel van opleiding is vergroot. Deze inspanningen onderstrepen de cruciale rol die kwaliteitsverslagen spelen bij het versterken van het vertrouwen in officiële statistieken en het inspelen op nieuwe technologische en methodologische overwegingen.

[11] Register van documenten van de Commissie — SWD(2024) 136 final (europa.eu).
[12] Derde ronde (2021-2023) — Eurostat (europa.eu).

2.3. Specifieke maatregelen die op nationaal niveau worden ondernomen om het vertrouwen in Europese statistieken te behouden en de voorwaarden voor de uitvoering van de Praktijkcode te verbeteren

In de verslagen die de lidstaten aan Eurostat hebben toegezonden, worden verschillende strategische maatregelen beschreven die op nationaal niveau zijn ondernomen om de statistische systemen te verbeteren. Deze maatregelen weerspiegelen een breed scala aan inspanningen die bedoeld zijn om zich aan te passen aan nieuwe uitdagingen, methoden te verfijnen, optimaal gebruik te maken van technologie en ervoor te zorgen dat de statistische output doeltreffend aan de behoeften van de gebruikers voldoet.

2.3.1. Communicatieactiviteiten

In hun verslagen aan de Commissie voor deze verslagperiode hebben de lidstaten verschillende communicatieactiviteiten opgesomd die gericht zijn op het vergroten van de statistische geletterdheid en het gebruik van officiële gegevens. Initiatieven op dit gebied omvatten onderwijsprogramma's en workshops die worden opgezet om verschillende doelgroepen te helpen statistische methoden beter te begrijpen en gegevens te interpreteren.

De nadruk lag ook op het optimaal benutten van socialemediaplatforms om statistische informatie op grote schaal en doeltreffend te verspreiden. Deze platforms worden gebruikt om een breder publiek te bereiken met tijdige updates en boeiende inhoud die interactie en discussie vergemakkelijkt.

Verschillende lidstaten gaven prioriteit aan uitwisselingen met journalisten, waarmee zij het belang van de verspreiding van nauwkeurige informatie erkenden. De initiatieven van de lidstaten omvatten gerichte briefings en workshops voor journalisten om ervoor te zorgen dat zij over het nodige inzicht en de nodige middelen beschikken om nauwkeurig en volledig verslag uit te brengen over statistische gegevens.

Uit de maatregelen van de lidstaten tijdens deze verslagperiode blijkt dat het creëren van een hub voor vertrouwen en transparantie op de websites van de statistische instanties een goede manier kan zijn om relevante informatie over cruciale aspecten van de statistische productie beschikbaar te stellen, met inbegrip van informatie over methodologische kwesties en vertrouwelijkheid.

Tijdens deze verslagperiode hebben de lidstaten ook veel werk verricht om kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) te helpen optimaal gebruik te maken van statistieken. Door statistische informatie en ondersteuning op maat te verstrekken, hebben de lidstaten geprobeerd kmo's te helpen om op basis van gegevens zakelijke beslissingen te nemen. Wat kmo's dan weer heeft geholpen om economisch veerkrachtig te zijn en te groeien.

Om de interpretatie en het gebruik van statistische publicaties verder te ondersteunen, hebben de lidstaten zich gericht op het verstrekken van uitgebreide metagegevens. Deze metagegevens werden aan de statistische publicaties toegevoegd en dienden om methoden, bronnen en gegevensbeperkingen te verduidelijken, wat de transparantie ten goede kwam en waardoor belanghebbenden de gegevens beter begrijpen en doeltreffend gebruiken.

Dergelijke initiatieven kunnen het vertrouwen van het publiek in de activiteiten van individuele instanties en in officiële statistieken in het algemeen versterken.

2.3.2. Maatregelen in verband met gebruikerstevredenheid en voorlichting

De lidstaten richtten zich op het vergroten van de gebruikerstevredenheid en het verbeteren van de voorlichting door middel van innovatieve enquêtemethoden en gerichte inspanningen voor

verschillende gebruikersgroepen. De Commissie ziet een trend waarbij enquêtes naar de gebruikerstevredenheid steeds vaker op nationaal niveau worden gehouden, waarbij innovatieve praktijken zoals micro-enquêtes worden toegepast. Deze kleinere, frequentere enquêtes stellen de lidstaten in staat tijdig inzicht te krijgen in de feedback van gebruikers, waardoor flexibele aanpassingen en antwoorden op de behoeften en zorgen van gebruikers mogelijk worden.

De lidstaten brachten ook verslag uit over voorlichtingsactiviteiten die werden uitgebreid om een breed scala aan gebruikersgroepen te omvatten, waarbij rekening werd gehouden met de uiteenlopende behoeften en verwachtingen in de verschillende sectoren. Specifieke groepen zoals onderzoekers, onderwijsactoren, bedrijven en beleidsmakers werden hierbij betrokken en ontvingen statistische informatie op maat voor hun specifieke interesses en behoeften.

De lidstaten hebben ook verslag uitgebracht over hun proactieve aanpak om rechtstreeks met gebruikers in contact te treden via workshops, fora en adviespanels.

Al deze activiteiten waren gericht op het creëren van platforms voor dialoog en feedback, die gebruikers de mogelijkheid bieden hun behoeften en voorkeuren met betrekking tot statistische gegevens en diensten kenbaar te maken en zo het vertrouwen in statistieken te vergroten.

2.3.3. Maatregelen in verband met transparantie en adviesorganen

De initiatieven van de lidstaten om de transparantie te vergroten, omvatten duidelijkere communicatie over methoden, gegevensbronnen en beperkingen aan belanghebbenden, zodat zij de statistische output gemakkelijk kunnen begrijpen en interpreteren.

De Commissie merkt op dat op nationaal niveau adviesorganen zijn opgericht en/of versterkt om de transparantie en de betrokkenheid van belanghebbenden verder te vergroten. Deze organen die uit deskundigen en vertegenwoordigers uit verschillende sectoren bestaan, hebben richtsnoeren en feedback verstrekt over de programma's en prioriteiten van de statistische instanties.

Door de dialoog tussen statistische instanties en belanghebbenden te vergemakkelijken, dragen adviesorganen bij tot geïnformeerde besluitvorming en afstemming op de behoeften van gebruikers, waardoor het vertrouwen in Europese statistieken en de algemene relevantie en impact van statistische activiteiten worden versterkt.

2.3.4. Maatregelen in verband met samenwerking met de academische wereld

Tijdens deze verslagperiode werkten de lidstaten samen met de academische gemeenschap, waaronder universiteiten en onderzoeksinstellingen, om de statistische methoden te verbeteren en de toegang tot waardevolle gegevensbronnen te vergemakkelijken. Deze partnerschappen waren gericht op het benutten van academische expertise op het gebied van methodologische innovatie om ervoor te zorgen dat statistische benaderingen robuust, actueel en in overeenstemming met beste praktijken blijven.

Het verbeteren van de statistische methoden was een belangrijk aandachtspunt, met initiatieven die vaak gezamenlijke onderzoeksprojecten en methodologische studies omvatten. Deze samenwerking heeft bijgedragen tot de ontwikkeling van geavanceerde technieken en instrumenten, waardoor de algemene kwaliteit en betrouwbaarheid van statistische gegevens is verbeterd.

Toegang tot microgegevens werd door de lidstaten in het kader van deze samenwerking als een prioriteit beschouwd. De lidstaten werkten aan het stroomlijnen van processen door onderzoekers betere toegang te geven tot gedetailleerde datasets voor wetenschappelijke

doeleinden. Een dergelijke toegang ondersteunt het vermogen van de academische gemeenschap om uitgebreide analyses uit te voeren en een breder inzicht te krijgen in sociale en economische verschijnselen.

Actieve betrokkenheid bij academische instellingen weerspiegelt een gedeelde inspanning om statistische praktijken voortdurend te verbeteren door een klimaat te ondersteunen dat bevorderlijk is voor door onderzoek aangestuurde inzichten.

Samenwerking met academische instellingen helpt het vertrouwen in officiële statistieken te versterken.

2.3.5. Maatregelen in verband met outreach naar studenten

De lidstaten hebben verslag uitgebracht over maatregelen om studenten meer te betrekken bij en geïnteresseerd te maken in officiële statistieken. Statistiekcompetitites zijn een belangrijk instrument om jongeren te bereiken, belangstelling te wekken en innovatie te stimuleren. Bij deze competities worden studenten vaak uitgenodigd om gegevens te analyseren of oplossingen voor statistische uitdagingen voor te stellen, waardoor ze praktische inzichten in statistieken krijgen.

Eén lidstaat bracht bijvoorbeeld verslag uit over een terugkerende internationale conferentie die voor het eerst een sessie over de Europese masteropleiding officiële statistieken omvatte, een initiatief onder leiding van Eurostat. Dit soort activiteit helpt studenten uitgebreide kennis en vaardigheden op het gebied van officiële statistieken te verwerven, om zo hun loopbaanvooruitzichten te verbeteren en de cohorte van toekomstige statistische deskundigen te vergroten.

De outreach-inspanningen van de lidstaten waren bedoeld om studenten bewuster te maken van officiële statistieken en hen mee te doen beseffen hoe belangrijk en nuttig officiële statistieken zijn, waardoor een nieuwe generatie statistisch geletterde personen wordt bevorderd die bereid is bij te dragen aan de statistische gemeenschap en daarbuiten.

2.3.6. Maatregelen in verband met modernisering en innovatie, lastenvermindering en vereenvoudiging van nationale statistische systemen

De lidstaten hebben verslag uitgebracht over hun belangrijke hervormingen om de organisatie en werking van hun nationale statistische instanties te moderniseren. Digitalisering stond voorop bij deze hervormingen, die gericht waren op het stroomlijnen van processen en het verbeteren van de efficiëntie. De invoering van digitale instrumenten en platforms op nationaal niveau heeft de verzameling, verwerking en verspreiding van gegevens verbeterd en zo snellere en nauwkeurigere statistische output mogelijk gemaakt.

De lidstaten hebben de samenwerking met instanties die verantwoordelijk zijn voor administratieve gegevensbronnen versterkt met het oog op een uitgebreidere integratie en een ruimer gebruik van gegevens. Deze inspanningen bieden een kans om redundantie te verminderen en de kwaliteit van de statistieken te verbeteren.

De lidstaten benadrukten dat opleiding van personeel een cruciaal onderdeel van institutionele verbetering is. Tijdens deze verslagperiode hebben zij geïnvesteerd in programma's voor professionele ontwikkeling om de vaardigheden op het gebied van gegevenswetenschap, -analyse en digitaal beheer te verbeteren en ervoor te zorgen dat het personeel met gemoderniseerde systemen en methoden kan werken.

Maatregelen om de vertrouwelijkheid en de bescherming van persoonsgegevens te waarborgen, bleven een topprioriteit voor de lidstaten. Zij hebben strenge maatregelen en technologieën

ingevoerd om vertrouwelijke informatie te beschermen, de naleving van de privacyregels te waarborgen en het vertrouwen van het publiek in de integriteit van de statistische praktijken te behouden.

Maatregelen om de lasten voor respondenten te verminderen en de processen te vereenvoudigen die zijn gericht op het stroomlijnen van gegevensverzameling, het uitbreiden van het hergebruik van bestaande gegevens, het verkrijgen van toegang tot administratieve gegevens en het verbeteren van rapportage-instrumenten. Maatregelen om toegang te krijgen tot administratieve gegevens door een dialoog met gegevenshouders tot stand te brengen en samenwerking te bevorderen. Andere voorbeelden zijn onder meer het ontwikkelen van meldingskanalen met één contactpunt en het mogelijk maken van meer geautomatiseerde gegevensoverdrachten (bv. uitwisseling tussen machines), naast ruimere maatregelen zoals het verstrekken van praktische feedback aan respondenten om de naleving eenvoudiger en minder tijdrovend te maken.

3. CONCLUSIE

Zoals bepaald in Verordening (EG) nr. 223/2009 betreffende de Europese statistiek, dragen de vertrouwensverbintenissen voor de statistiek van de lidstaten bij tot het vertrouwen van het publiek in Europese officiële statistieken en tot vooruitgang bij de uitvoering van de statistische beginselen van de Praktijkcode.

De in dit verslag gepresenteerde maatregelen weerspiegelen de inzet van alle lidstaten om de betrouwbaarheid en geloofwaardigheid van Europese officiële statistieken te waarborgen.

Het behoud van het vertrouwen van het publiek in Europese officiële statistieken — versterkt door aanhoudende toezeggingen van de lidstaten om het vertrouwen in de statistiek te handhaven en te vergroten — is van essentieel belang om de blijvende relevantie, geloofwaardigheid en integriteit van het Europees statistisch systeem als geheel te waarborgen. Het is even belangrijk om de Europese Unie en haar lidstaten in staat te stellen de huidige en toekomstige uitdagingen aan te pakken door middel van besluiten die gebaseerd zijn op objectieve gegevens en degelijk bewijsmateriaal, en zo de democratische legitimiteit en verantwoordingsplicht van het overheidsbeleid te versterken.